

Sammen og hver for sig - hvad siger manden på bænken 500 år efter reformationen?

I 2013 udkom det lille samtaledokument "From Conflict to Communion" (dansk 2016 "Fra konflikt til fællesskab").

I dokumentet forsøger en gruppe sammensat af deltagere fra Det Lutherske Verdensforbund og den Katolske Kirke, at gå udenom de sidste 500 års stridigheder og fordomme og forholde sig til, hvor vi er nu. Det hele i en tone af tillid og gensidig respekt. Smukt og håbgivende og så alligevel. Som det næsten er givet på forhånd, når man sætter en flok teologer sammen, så kommer forskellene og de skel, de sætter til at stå nærmest bøjet i neon.

Så var det, det jeg tænkte: Hvad mon der sker, hvis man spørger folk på (kirke)bænken?

I 40 kvalitative interviews ud fra 13 spørgsmål om nadver, præsteembede og kirkestruktur har jeg forsøgt at dykke ned i, hvad kirkegængere tænker og tror om de her ting. Interviewene er lavet i fire grupper af ti personer. De fire grupper er valgt, så de så vidt muligt spejler hinanden to og to.

En luthersk og en katolsk, på den måde altså en flertals- og en mindretalsgruppe i henholdsvis Danmark og Italien.

Af hensyn til at sikre deltagernes anonymitet optræder de enkelte deltager med koder. F. eks. betyder 1 - K - DK 1. katolske interviewoffer i Danmark.

Men hvad tror og mener de så?

Mine indledende spørgsmål har gået på nadveren.

Startende med: Hvor tit går du til alters og hvorfor?

Fælles for alle fire grupper er, at nadverdeltagelse er meget vigtig for dem. Vigtig som et møde med Gud, men for rigtig mange også som et bærende element i menighedens fællesskab eller bredere endnu et møde fælles for alle kristne.

Det viser sig nemlig, at der er et stor ønske om nadverfællesskab - ja at rigtig mange allerede har deltaget i nadveren på kryds og tværs af konfessionerne og at det, der holder flertallet af resten tilbage, ikke er egne trosmæssige betænkeligheder, men respekt for kirkens ledelses beslutning (katolikkerne) eller respekt for de andres kirkeordning (lutheranere).

Spørgsmålet brænder absolut mest på i mindretalsmenighederne. For det første er der her en meget større viden om, hvad de andre tror og tænker. Mange danske lutheranere har f.eks. deltaget i nadveren ved katolske messer under udlandsrejse, frejdigt og ikke for at provokere, men fordi de simpelthen ikke er opmærksomme på problemstillingen, hvorimod en stor del af mindretalslutheranerne i Rom holder sig tilbage. For det andet er muligheden for at gå til alters i sin egen kirke ikke altid til stede i det omfang, de spurgte kunne ønske sig det.

Det er interessant at se, at viljen til nadverfællesskab er tilstede også hos et flertal af dem, der er klar over vores forskellige nadversyn.

Et snævert flertal af katolikkerne fastholder troen på transsubstantiationslæreren, uden at det forhindrer en del af dem i at deltage eller ønske at deltage i nadveren i en luthersk menighed. Tankevækkende nok er der også to lutheranere, der forfægter transsubstantiationslæreren! (ok, kan man sige, de er så konverterede og har taget det med - og ja, det er den ene 1-L-IT, men den anden er født og opvokset i en folkekirkesammenhæng i Jylland! 4-L-DK)

Lutheranerne er også forbløffende skarpe på den katolske dogmatik på dette felt, medens det står noget dårligere til med evnen til at sætte ord på, hvad de selv tror. Det gælder

overraskede nok ikke kun i flertalsgruppen, men også blandt dem, der lever som mindretal. Faktisk er det eneste samlende, man kan udlede af deres svar, at de tror, Kristus er tilstede under måltidet, men hvordan og hvad der er med det der brød og vin, det står mere hen i det uvisse.

Selvom meningerne om, hvorvidt vi kan, bør og må gå til alters hos hinanden, er delte, er der 100 % opbakning til at deltage i gudstjenester på tværs af konfessioner. De fleste har gjort det og resten vil gerne.

Da muligheden for nadverfællesskab hænger uløseligt sammen med synet præsteembedet og iøvrigt også med kirkens ledelse (der jo i den sidste ende skal sige god for det), har jeg også spurgt ind til de dele.

For at få hul på emnet, begyndte jeg med at spørge deltagerene, om de taler med deres præst om personlige og eller spirituelle emner.

Det gør et flertal i alle grupper. Karakteren af samtalerne varierer dog noget. Der tales tydeligvis mere hardcore teologi i mindretalsmenighederne, medens hverdagsdilemmaer og familieglæder og sorger bliver delt generelt.

De interviewede bakker generelt op om deres kirkes måde at finde præster til de enkelte menigheder på.

Nogle af de adspurgte i mindretalsmenighederne er bekendt med, hvordan de andre gør og bruger denne viden til at reflektere over fordele og bagdele ved valg fra neden og fra oven.

På plussiden ved valg fra neden vejer muligheden for at få en, der er på bølgelængde med menigheden tungt, men på minussiden risikoen for at styrke menighedens skyklapper.

Da spørgsmålet om kvindelige præster stadig bringer sindene i kog i dele af den lutherske verden og i stigende grad dukker op i den katolske, spurgte jeg om deltagernes holdning til det spørgsmål.

Overraskende nok var ingen af de 20 lutheranere imod - en romer kom dog til den konklusion, at det ikke ville være hensigtsmæssigt at vælge en kvinde til deres menighed, da det valg ville spænde ben for det økumeniske arbejde, der er en stor del af menighedens selvforståelse - og i et eller andet omfang også dybt nødvendigt, da en stor del af medlemmerne kommer fra konfessionelt blandede familier.

Endnu mere overraskende var katolikkernes svar.

Her er meningerne dybt delte. Et mindretal siger klart nej. To accepterer kirkens ledelses beslutning og vil ikke forholde sig til emnet. Et lille flertal er i varierende omfang for, men er dels klar over, at det har lange udsigter og samtidig villige til at vente til beslutningen kan føres igennem uden drama. Men der findes også dem, der gerne ville igang i går.

Generelt er der stor opbakning til en styrkelse af kvinders rolle i kirken f.eks. som ordinerede diakoner.

Tankevækkende nok set fra en dansk-luthersk sammenhæng, blev Paulus ikke nævnt med et eneste ord. De katolske modstandere af kvindelig præster henviste til kirkens tradition, der så igen er udsprunget af de tolv (mænd) og valget af Peter som ordførende discipel og Kristi arvtager på jorden!

Diskussionen om kvindelige præster leder direkte videre til undersøgelsens næste punkt. Hvem har eller bør have magt til at gennemføre større ændringer i kirken.

Her er det lutheranerne, der er interessante - katolikkerne bakker fuldt op om paven - helst i samråd med kardinaler og biskopper. (En enkelt katolsk rebel stikker dog ud og siger, at kvinderne må handle! (svaret kan være affødt af, at det foregående om kvindelige præster, der i den grad åbnede for en flod af opstemt harme hos den pågældende...8-K-IT)).

En katolik (10-K-IT) understreger samspillet mellem paven og kardinalerne for at sikre, at hele verden bliver hørt.

Hos lutheranerne er svarene noget mere spredte og meget mere lokalt baserede.

Italienerne er vant til synodeformen og glade for den - dog har en enkelt det forbehold, at det ikke er hensigtsmæssigt at stemme om alt sådan uden videre, men at kompetente folk bør bruges som rådgivere ved større beslutninger.

De danske svar dækker hele paletten - og jeg mener hele paletten! Lige fra hende, der uden tøven svarede: Staten! over bisperråd til en forsamling bestående af et medlem fra hvert menighedsråd.

Samtidig skorter det fra andre ikke på hverken kritik eller betænkeligheder overfor bisperråd eller synoder fra andre adspurgte. Et par eksempler. 8-L-DK: "Autoriteten i vores kirke oplever jeg lagt ud til biskopperne. Om de altid forvalter det hyrdeansvar godt nok, er et spørgsmål. Man kunne ønske at de holdt sig mere til skrifterne end til den folkelige opinion." 5-L-DK: "Det vil jeg ønske er topstyret for at undgå alt muligt synodearbejde i en evighed. Biskopperne - kunne ønske de havde en fælles holdning."

Kort sagt er det samlede, man kan sige om de ti svar, at der ikke er noget samlede at sige, hvilket jo også siger en hel del om, hvor vi er!

Konklusion:

Men hvad står der så tilbage, sådan overordnet set?

Her vil jeg svare: Et indtryk af kristne, der i høj grad respekterer og vil hinanden!

Og det er da ikke det dårligste udgangspunkt!

5-K-IT sætter ord på det ved at sige, at vi må arbejde hen mod fællesskab, ikke uniformitet.

Et eller andet sted, kan man også argumentere for, at der blæser vinde i den retning ovenfra.

Pave Frantz har været på besøg i Den Lutherske Kirke i Rom, og han havde taget en gave med: En alterkalk!